

ŽUPANIJSKA MATIČNA RAZVOJNA SLUŽBA

Urbroj: 51-M/26

Koprivnica, 19.5.2026.

Predmet: ANALIZA STANJA **NARODNIH KNJIŽNICA** U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI U **2025.**

I. ŽUPANIJSKA KNJIŽNIČNA MREŽA NARODNIH KNJIŽNICA

I.1. KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA I MOGUĆNOSTI RAZVOJA MREŽE KNJIŽNICA (1.772 km²)

- o 3 grada (Koprivnica, Križevci i Đurđevac) i 22 općine; županijsko središte Koprivnica
- o Prema Popisu stanovništva 2021., u KKŽ živi 101.221 stanovnik¹ ili 57 stanovnika po km². U odnosu na prethodni popis, to je za oko 14.000 stanovnika manje.
- o Prema Popisu 2021. 54% je gradsko stanovništvo, a 46% seosko. Broj stanovnika na selu opada više nego u gradu, vjerojatno i zato što se ruralno stanovništvo više iseljava, odnosno, odlazi u gradove.

Zadnji Popis 2021. ponovo je potvrdio da su općine na području Županije izrazito slabo naseljene.

- o Velika većina općina ima manje od 3.000 stan. - 19 od ukupno 22
- o Od 19 općina s manje od 3000 stanovnika, čak 13 je općina s manje od 2.000 stanovnika.
- o Samo 3 općine imaju više od 3.000 stanovnika
- o 2 općine imaju između 3 i 4 tis. stanovnika, a jedna između 4 i 5 tisuća (*Sv. Ivan Žabno*).

Većina općina sastoji se od većeg broja međusobno udaljenih i prometno slabo povezanih naselja - prosječno u jednoj općini ima 8 naselja (najmanje 2, a najviše 37 - u općini *Sv. Petar Orehovec*).

- o Od ukupno 186 naselja u općinama, 172 naselja ili 92% naselja ima manje od 1.000 stanovnika, a čak u 130 naselja (70% od ukupnog broja naselja u općinama) živi manje od 200 stanovnika
- o 13 naselja ili samo 7% ukupnog broja naselja u općinama ima između 1.000 i 2.000 stanovnika.
- o Samo je JEDNO NASELJE u županijskim općinama s više od 2.000 stanovnika (*Virje, koje ima samostalnu općinsku knjižnicu*).

U Županiji ne postoje objektivni preduvjeti za osnivanje većeg broja stacioniranih knjižnica u općinama, zbog (pre)malog broja stanovnika u naseljima te skromnih općinskih proračuna koji pretežno ovise o dohotku od poljoprivrede. Također, zbog nepostojećeg javnog prometa između naselja, stacionirane knjižnice u općinskim središtima, kad bi i postojale, ne bi mogle biti dovoljno dostupne stanovnicima ostalih naselja u općinama. Zbog toga se kao dominantan način pružanja knjižničnih usluga razvijaju pokretne knjižnice.

I.2. MREŽA NARODNIH KNJIŽNICA U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI

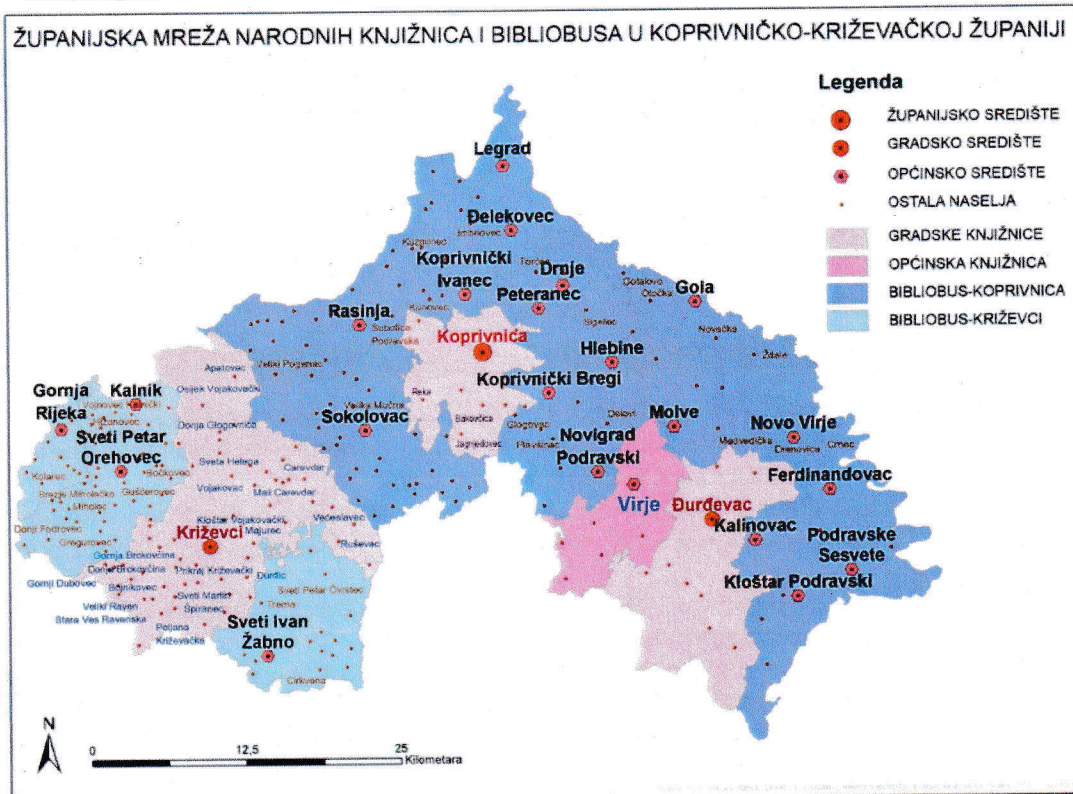
Već punih 10 godina, od 2015. godine Koprivničko-križevačka županija u cjelosti je pokrivena uslugama narodnih knjižnica, tj. one su dostupne u svim jedinicama lokalne samouprave Koprivničko-križevačke županije - u sva tri grada i 22 općine.

Radi se o jednoj od samo dvije županije u Hrvatskoj (uz Sisačko-moslavačku - ako se izuzme Grad Zagreb) koja je u razdoblju od donošenja Zakona o knjižnicama 1997. do novog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti 2019., ostvarila 100% pokrivenosti svih gradova i općina Županije uslugama narodnih knjižnica².

Potpuna, 100%-tna pokrivenost jedinica lokalne samouprave u KKŽ knjižničnim uslugama narodnih knjižnica ostvarena je zahvaljujući bibliobusima - pokretnim knjižnicama: dvije službe pokretnih knjižnica pokrivaju uslugom 21 općinu u Županiji u kojima ne postoje narodne knjižnice. U KKŽ se već 47 godina sustavno razvijaju pokretne knjižnice kao najracionalniji oblik knjižnica koje mogu organizirano i pouzdano, na stručan i profesionalan način ispuniti osnovne potrebe stanovnika za knjižničnim uslugama.

¹ Izvor podataka: Državni zavod za statistiku: <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

² Od 2023., zahvaljujući osnivanju nove bibliobusne službe, potpunu pokrivenost županije ostvarila je i Virovitičko-podravska županija te u 2026. tri županije u Hrvatskoj imaju osiguranu knjižničnu uslugu u svim gradovima i općinama (uz grad Zagreb)

Pokretne knjižnice u Županiji značajno doprinose poboljšanju uvjeta života i kulturnog te obrazovnog standarda za stanovnike, također i kao dopune ponudi školskih knjižnica, budući da pružaju usluge učenicima, roditeljima, nastavnicima i odgajateljima velikog broja škola i vrtića. Također pružaju usluge i starim i nemoćnim korisnicima, kao i osobama s invaliditetom, odlaskom do njihovog kućnog praga. Zbog toga treba istaknuti upravo socijalnu uslugu koju bibliobusi imaju i koja je vrlo važna korisnicima.

S obzirom da npr. BIBLIOBUS KOPRIVNICA trenutno pokriva čak 17 općina s više od 60 stajališta, dok je po Standardu za rad u jednoj smjeni kao optimalno predviđeno 25 stajališta u dvotjednom načinu rada, planira se nabava dodatnih bibliobusa u Županiji koji bi omogućili rasterećenje postojeće satnice, dulje stajanje na pojedinim stajalištima, ali i uključivanje dodatnih naselja i stajališta u bibliobusnu mrežu, pogotovo uz područne škole i vrtiće, domove za starije i sl. Nabavom dodatnog, drugog bibliobusnog vozila (na kombi podvozju) u Bibliobusnoj službi Koprivnica te osnivanjem nove bibliobusne službe u Đurđevcu i nabavom također vozila kombi tipa, omogućilo bi se potpuno pokrivanje svih većih naselja i još kvalitetnije pružanje pokretnih knjižničnih usluga. Nabava oba spomenuta nova vozila prijavljena je na ESF natječaj Čitanjem do uključivog društva u jesen 2025. godine. Koprivničkoj Knjižnici projekt je i odobren, a Đurđevac još čeka.

Istovremeno, matična Knjižnica i dalje potiče i podržava osnivanje općinskih stacioniranih knjižnica, ako bi se u nekoj sredini za to ostvarile potrebne zakonske i stručne pretpostavke i preduvjeti.

1.3. NARODNE KNJIŽNICE I BIBLIOBUSI U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI – pregled stanja

Na području Koprivničko-križevačke županije u 2025./26. godini djeluju četiri samostalne narodne knjižnice, od čega su tri gradske (u Koprivnici, Križevcima i Đurđevcu) i jedna općinska knjižnica (u Virju) te dvije bibliobusne službe (u Koprivnici i u Križevcima), svaka s po jednim bibliobusnim vozilom.

Sve postojeće knjižnice i bibliobusi uspješno ostvaruju svoju ulogu nositelja informiranja, kulturnih i obrazovnih programa u zajednici. Rado su korištena mjesta za provođenje slobodnog vremena i stjecanje znanja, za promicanje novih tehnologija, informacijske pismenosti, demokracije, socijalne inkluzije, očuvanja kulturne baštine. Knjižnice su dostupne građanima svih dobi, obrazovanja i interesa, nastojeći primjenjivati suvremena stručna dostignuća i trendove te stalno inovirati svoj rad i usluge za korisnike.

Gradske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji 2025.:

1. Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica (*knjižnica sa županijskom matičnom funkcijom*)
2. Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci
3. Gradska knjižnica Đurđevac

Općinska knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji 2025.:

1. Narodna knjižnica Virje

Bibliobusne službe u Koprivničko-križevačkoj županiji 2025.:

1. KOPRIVNICA - BIBLIOBUSNA SLUŽBA Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica, s tradicijom dugom 46 godina (osnovana je 1979. godine), pruža uslugu u 17 općina koprivničkog i đurđevačkog područja gdje ima 62 stajališta u 40 naselja.
OPĆINE u kojima je Bibliobus Koprivnica jedini oblik narodne knjižnice: Drnje, Đelekovec, Ferdinandovac, Gola, Hlebine, Kalinovac, Kloštar Podravski, Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Legrad, Molve, Novigrad Podravski, Novo Virje, Peteranec, Podravske Sesvete, Sokolovac i Rasinja.
2. KRIŽEVCI - BIBLIOBUSNA SLUŽBA Gradske knjižnice «Franjo Marković» Križevci već 16 godina, od 2009., pruža uslugu na području u 3 općine Kalničkoga prigorja te na širem području grada Križevaca gdje obilazi ukupno 23 naselja u kojima ima 36 stajališta.
OPĆINE u kojima je Bibliobus Križevci jedini oblik narodne knjižnice: Gornja Rijeka, Kalnik, Sv. Ivan Žabno i Sv. Petar Orehovec.

Od 2009. do 2023. KKŽ je bila jedina županija u Hrvatskoj u kojoj su djelovale dvije službe pokretnih knjižnica - formirane uz dvije različite knjižnice, u dva grada, u Koprivnici i Križevcima, što je rezultat pažljivog i promišljenog planiranja razvoja mreže knjižnice na razini županije, kako bi se usluge pružale što većem broju stanovnika, ali pri tome i što učinkovitije i racionalnije. Osnivanjem službe u Križevcima omogućeni su manji troškovi putovanja bibliobusa do stajališta i nabavljeno je vozilo prilagođeno terenskim uvjetima rada u brdsko-planinskom području, a uvođenjem još jedne bibliobusne službe (uz tada već postojeću u Koprivnici) omogućen je ravnomjerniji razvoj knjižnične mreže u križevačkom dijelu Županije. Upravo primjer djelovanja dviju službi u jednoj Županiji iz KKŽ poslužio je kao pozitivno iskustvo drugim knjižnicama u Hrvatskoj te od 2023. godine još jedna Županija ima dvije bibliobusne službe u dvije različite jedinice lokalne samouprave – Sisačko-moslavačka.

Zaposlenici oba bibliobusa u Županiji (2 djelatnika u Koprivnici i 1 djelatnik u Križevcima) financiraju se iz Proračuna Koprivničko-križevačke županije temeljem Sporazuma o sufinanciranju usluge pokretnih knjižnica na području Županije kojeg su sa Županijom sklopile knjižnice u sklopu kojih djeluju bibliobusne službe te njihovi osnivači, gradovi Koprivnica i Križevci i koji se obnavlja svake tri godine.

Zastarjela i dotrajala bibliobusna vozila bila su godinama gorući problem u Županiji. U razdoblju 2022.-2024., zahvaljujući inicijalnim sredstvima Ministarstva kulture i medija RH te podršci lokalne zajednice, provedeni su projekti nabave i izgradnje novih bibliobusnih vozila koja su tijekom 2023./2024. zamijenila dotrajale bibliobuse. Nova vozila omogućila su ne samo održanje službi, već i uvođenje suvremenih usluga povezanih s novim tehnologijama i novim potrebama korisnika.

Širenje mreže pokretnih knjižnica kroz ESF natječaj „Čitanjem do uključivog društva” 2026.-2029.

Uz podršku Koprivničko-križevačke županije i u suradnji s gradovima Koprivnica i Đurđevac te općinama - korisnicama bibliobusnih usluga, na novi ESF natječaj, objavljen u jesen 2025., prijavljena su dva projekta u Županiji: projektom „Uskoči u priču - svaka st(r)anica nova avantura” Gradske knjižnice Đurđevac planira se osnivanje nove Bibliobusne službe u Đurđevcu i nabava bibliobusnog vozila tipa kombi, a projektom "Dobrodošli u bibliobus svi, veliki i mali!" Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica u planu je nabava dodatnog, drugog bibliobusnog vozila u Bibliobusnoj službi Koprivnica.

Dva nova bibliobusa tipa kombi, omogućila bi potpuno pokrivanje svih naselja u Županiji s područnim školama, a također i svih vrtića u općinama te dodatnog broja domova za starije, kao i još značajnije uključivanje osoba s invaliditetom. Ukupna vrijednost oba projekta je cca 700.000,00 eura.

Upravo u danima prije zaključivanja ove Analize, obje knjižnice primile su obavijest da su im projekti prihvaćeni – Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica potpisala je Ugovor o korištenju bespovratnih sredstava 7.5.2026., što znači da je njen projekt otpočeo i traje do 7.5.2029., a Gradska knjižnica Đurđevac očekuje poziv na potpisivanje Ugovora.

II. ANALIZA STANJA NARODNIH KNJIŽNICA U KKŽ TEMELJEM STATISTIČKIH PODATAKA

II.1. Prostor i oprema narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji

Sve narodne knjižnice u Županiji smještene su u nenamjenskim, ali prilagođenim prostorima, tj. u adaptiranim i namjenski opremljenim zgradama. Kontinuirano se provodi obnova postojeće i nabava dodatne opreme.

Prema parametru broja sjedećih mjesta za korisnike (čl. 37., st. 4.), tri od četiri knjižnice u Županiji ispunjavaju Standard, dok ga županijska matična knjižnica u Koprivnici ispunjava sa 78%, zbog manjka prostora

Ako se računa samo prema parametru broja stanovnika (čl. 37., st. 3. Standarda za narodne knjižnice u RH), ostvarenost Standarda veličine prostora u knjižnicama na razini Županije blizu je minimuma.³

Međutim, stvarna slika stanja prostora u knjižnicama sasvim je drugačija i može se dobiti tek kad se u analizu uključe i drugi *parametri, kao što su: broj i vrste odjela i službi; otvorenost za korisnike (jedna ili dvije smjene); količina građe; vrste i broj usluga i programa; potrebe za radnim mjestima za korisnike u čitaonicama i učionicama, za rad na računalima itd.*

Realno, na razini Koprivničko-križevačke županije, zbog nedostatnog prostora, u slobodnom pristupu nalazi se manje od 50% fondova narodnih knjižnica, dok je preporuka prema suvremenim trendovima u narodnom knjižničarstvu da bi sva građa trebala biti dostupna korisnicima u slobodnom pristupu. Također, ukupan prostor za građu trebao bi zauzimati svega 30% ukupnog prostora Knjižnice, a prostor za korisnike 70%, dok je npr. u Koprivnici taj omjer upravo obrnut, tj. više od 70% prostora mora se koristiti za smještaj građe dok je manje od 30% prostora dostupno za boravak korisnika.

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci najviše je unaprijedila prostor u zadnjih desetak godina - od 2015. djeluje u novoj zgradi, za koju je prenamijenjen i u potpunosti rekonstruiran i adaptiran bivši Dom HV-a. Knjižnica od tada raspolaže s 1.450 m² prostora, a korisnički prostori uključuju tri etaže povezane dizalom.

Gradska knjižnica Đurđevac zadnji je put proširena u 2015. za 70 m², nakon otkupa i uređenja dodatnog prostora na istoj etaži. Knjižnica je također od 2015. dostupna korisnicima pomoću dizala jer je smještena na prvom katu. Razmatra se dodatno proširenje knjižnice i na 2. kat.

Narodna knjižnica Virje nakon višegodišnje adaptacije novog prostora za knjižnicu, preseljena je 2024. u drugo krilo iste zgrade gdje je dobila više prostora nego što je prije imala. Npr. sada ima dodatni, prostor za spremište građe, nove radne prostore i sanitarni prostor itd. U 2024. novim namještajem opremljen je prostor Odjela za odrasle, a u 2025. dovršeno je opremanje knjižnice nabavom opreme za Dječji odjel.

Najveći problem prostora prisutan je i dalje u Knjižnici i čitaonici "Fran Galović" Koprivnica, koja raspolaže sa svega 30-tak % potrebnog prostora. U tijeku je zahtjevan projekt planiranja i priprema za gradnju nove zgrade Knjižnice jer potreba za većim i primjerenijim prostorom (sadašnji iznosi svega cca 1.000 m²) i dalje je ključna ne samo za dalji razvoj, nego i za redovan rad Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica uopće. Zbog toga je knjižnica uvrštena u planove Grada Koprivnice u okviru kojih će se kroz ITU mehanizam graditi različiti novi prostori za zajednicu, a među njima, u sklopu polivalentnog centra, i prostori za gradsku knjižnicu. Cilj je da novi prostori knjižnice i dalje ostanu u centru grada, da budu još dostupniji svim građanima te da knjižnica s novom, većom kvadraturom i suvremenim uređenjem i opremom i dalje djeluje kao središte zajednice za poticanje kulture čitanja, ali i kao mjesto za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, u sigurnom i inspirativnom okruženju za djecu i odrasle. U 2025. nastavljena je razrada idejnog rješenja i obavljeni početni radovi rušenja starih objekata na lokaciji budućeg novog polivalentnog centra.

RAČUNALNA OPREMA I RAČUNALNI PROGRAM

Sve knjižnice posjeduju suvremenu računalnu opremu i pružaju uslugu interneta korisnicima, a provode i osnovnu edukaciju za rad na računalima te obuku u informacijskom pretraživanju. U svim knjižnicama ukupno korisnicima je na raspolaganju 50 računala. Broj računala dostupnih korisnicima u skladu je sa Standardom u svim knjižnicama, osim u matičnoj, gdje je ispunjen 71%. Međutim, od broja računala, možda je još i važnije da računala budu nova, kvalitetna, suvremena i opremljena odgovarajućim softverima.

³ Gledano samo prema parametru broja stanovnika, preko 100% potrebnog prostora prema Standardu ostvaruju gradske knjižnice u Križevcima i Đurđevcu, dok županijska matična knjižnica u Koprivnici i općinska knjižnica u Virju ostvaruju 98% minimalnog standarda. Treba istaknuti da je knjižnica u Virju unaprijedila prostor nakon preseljenja u 2024. i s 87% ostvarenosti minimuma Standarda došla do 98%.

Oprema je pretežno zadovoljavajuće kvalitete, a održava se/nadograđuje/obnavlja povremeno, iz proračuna općina i gradova, kroz različite projekte te iz sredstava Ministarstva kulture i medija. Međutim, računalna oprema vrlo brzo zastarjeva i troši se, te su stalne potrebe za novom i suvremenijom opremom, a knjižnice s postojećim sredstvima, koja su povremena i nedostatna, nisu u mogućnosti svu informatičku i informacijsku opremu dovoljno često obnavljati, kao niti nabavljati dovoljno nove potrebne opreme jer za tu svrhu ne postoje stalna i planska redovita sredstva niti na jednoj razini.

Ako se želi osigurati ravnomjeran i kontinuiran rad i razvoj knjižnica, neophodno je iz izvora na svim nivoima (lokalno, regionalno, državno) - slično kao i za nabavu knjižnične, utvrditi stalne iznose, kojim bi knjižnice mogle planski i kontinuirano, u skladu s potrebama, obnavljati računalnu opremu.

Sve narodne knjižnice i bibliobusi u knjižničnom poslovanju koriste računalni program Metel.win koji je u matičnoj knjižnici u Koprivnici uveden 1998./99. godine, a potom u idućih nekoliko godina i u ostalim knjižnicama. Zbog ograničenja programa koji ne prati u dovoljnoj mjeri potrebe razvoja djelatnosti, kao ni potrebe samih korisnika za novim uslugama povezanim s online dostupnošću i digitalnim tehnologijama općenito, razmatraju se mogućnosti prelaska na drugi, kvalitetniji program za knjižnično poslovanje u skoroj budućnosti koji bi mogao zadovoljiti potrebe razvoja djelatnosti, ali i osigurati dugoročnu održivost samog programa i rada u njemu.

II.2. Knjižnični fondovi narodnih knjižnica

KNJIŽNIČNA GRAĐA

Narodne knjižnice u Županiji s danom 31.12.2025. posjedovale su ukupno 357.744 jedinica knjižnične građe, od čega 339.364 knjiga. U pogledu broja knjiga, s obzirom na broj stanovnika područja na kojem djeluju knjižnice, Standard (čl. 18. st. 2.) u sve je 4 narodne knjižnice u Županiji ispunjen s više od 100%.

Prema broju stanovnika gradova i općina – sjedišta knjižnica - fondovi ispunjavaju Standarde, ali treba uzeti u obzir da koprivnička i križevačka knjižnica putem bibliobusa pokrivaju potrebe daleko većeg područja i znatno većeg broja stanovnika nego što ih živi samo na području gradova (20 općina s približno 50.000 stanovnika). Stoga su realne potrebe za građom u knjižnicama koje imaju bibliobusne službe (Koprivnica i Križevci) znatno veće od minimuma predviđenog postojećim Standardom jer potrebe pokretnih knjižnica, odnosno stanovništva koje živi na području koje one pokrivaju, nisu uračunate u zadani minimum.

Oko 5% od ukupnog broja u jedinica u fondovima knjižnica na razini Županije, otpada na neknjižnu građu, od čega je najveći broj zvučnih knjiga za potrebe slijepih i slabovidnih korisnika te igračaka. Sitni tisak i sl. nabavlja se pretežno samo za zavičajne zbirke.

AV i elektronička građa u fizičkom obliku sve se manje koristi zbog povećane online dostupnosti takve građe. Neknjižna građa za kojom i dalje postoje potrebe i koja bilježi rast u nabavi su igračke. Međutim, igračke su građa koja zahtijeva posebne uvjete za spremanje i održavanje, tj. posebno uređen, opremljen i prvenstveno dovoljno velik prostor. Budući da većina knjižnica za to nema uvjeta (osim Križevaca), igračke se ne mogu nabavljati u količini u kojoj bi to bilo potrebno.

E-knjige još nisu dovoljno dostupne u knjižnicama Županije. Računalni program koji se koristi u županijskim knjižnicama ne omogućava zadovoljavajuće rješenje za korištenje E-knjiga, a niti na nacionalnoj razini ne postoji jedinstvena platforma za E-knjige. Nije riješeno ni financiranje tj. plaćanje pretplata za korištenje platformi koje nude takvu građu.

NABAVA GRAĐE

Ukupno je za sve knjižnice u Županiji u 2025. nabavljeno 13.836 knjiga što je, uz blagi rast, na razini prethodnih godina. Zajedno s neknjižnom građom, ukupna nabava iznosila je 14.558 jedinica građe.

U 2025. nastavljen je trend pada potražnje korisnika za glazbom i filmovima na fizičkim medijima. Multimedijalni sadržaji danas se većinom koriste *online*, pa se raspoloživa sredstva prvenstveno usmjeravaju u nabavu traženije knjižne građe i igračaka.

U većini knjižnica Standard nabave periodike ostvaren je i više 100%. Međutim, ta građa većinom još nije inventarizirana te se stoga podaci o njoj kao sastavnom dijelu fonda knjižnica ne mogu realno vidjeti putem *online* statistike (polazeći od podataka za 2018. godinu). Kod čuvanja/nabave periodike zbog online dostupnosti ove građe, sve je manje potreba za fizičkim čuvanjem, pa i za inventarizacijom i obradom fizičkih primjeraka periodike – osim zavičajne građe.

II.3. Članstvo narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji, posjeti i posudba

Usluge 4 narodne knjižnice i 2 bibliobusa u 2025. koristilo je 18.347 AKTIVNIH korisnika, što je 1.873 korisnika ili 11% više nego 2024. kada ih je bilo 16.474. S obzirom na broj stanovnika, Koprivničko-križevačka županija ima VEĆU učlanjenost u narodne knjižnice, nego što je učlanjenost na razini Hrvatske.

Prema Popisu 2021. u Županiji živi 101.661 stanovnik, što znači da narodne knjižnice i bibliobuse u Koprivničko-križevačkoj županiji koristi čak 18% stanovnika Županije, odnosno svaki 5. stanovnik Županije. Na razini cijele Hrvatske (s brojem stanovnika od 3.871.833, prema zadnjem popisu iz 2021.), u narodne knjižnice u 2025. bilo je učlanjeno 489.334 osoba ili 12,6% stanovništva, tj. tek svaki 8. građanin Hrvatske bio je aktivni član neke od narodnih knjižnica ili bibliobusa.

Za pretpostaviti je da zabilježenom postotku učlanjenosti stanovništva Županije u narodne knjižnice u velikoj mjeri pridonosi razvijena mreža stajališta bibliobusa koji obilaze čak 21 općinu i omogućuju pokrivenost cijele Županije knjižničnim uslugama. Ovo potvrđuje i podatak da upravo članstvo bibliobusa čini veliki udio u ukupnom broju članova knjižnica u Županiji te iznosi 17 % od ukupnog broja svih aktivnih učlanjenih korisnika u narodne knjižnice u Županiji.

U bibliobuse je na kraju 2025. bilo učlanjeno ukupno 3.114 korisnika ili 222 (7,6%) više nego u 2024. kad ih je bilo 2.892. Od ukupnog broja članova bibliobusa u 2025., 2.221 ih je bilo u koprivničkom, a 893 u križevačkom bibliobusu. Iako je nabavom novih bibliobusnih vozila i stalnim prilagođavanjem mreže stajališta potrebama korisnika došlo do malog povećanje broja članova bibliobusa, budući da je broj stanovnika u naseljima koje bibliobusi obilaze sve manji, do znatnijeg broja novih korisnika moglo bi se doći jedino otvaranjem dodatnih, novih stajališta. Ali, iako se na terenu stalno bilježe povećane potrebe za uslugama bibliobusa i za otvaranjem novih stajališta, sadašnji raspored rada bibliobusa već je prenapregnut, osobito koprivničkog, i širenje mreže stajališta moglo bi se realizirati jedino nabavom dodatnih bibliobusnih vozila te reorganizacijom sadašnje mreže, uz širenje pokretnih usluga na područjima gdje ih još nema, osobito oko grada Đurđevca.

Broj posjetitelja knjižničnim događanjima u 2025., u svim knjižnicama i bibliobusima zajedno iznosio je 26.834 i dokaz je da su knjižnice i dalje rado posjećene u njihovim fizičkim prostorima. Organizirano je 867 programa za djecu i mlade sa 17.772 posjeta, i 425 programa za odrasle, odnosno događanja za različite mješovite skupine korisnika sa 8.962 posjeta.

Online usluge na daljinu i dalje značajno rastu, širi se njihov dijapazon, kao i učestalost korištenja. Veliki broj upita i zahtjeva korisnika rješava se virtualnim putem e-mailom, putem knjižnične aplikacije za korisnike, preko društvenih mreža i drugih komunikacijskih kanala, kao što je WhatsApp. i dr. Intenzivno se koriste digitalne usluge knjižnica (rezervacija i naručivanje građe, produljenje posudbe, pretraživanje baza podataka o građi, upiti na teme...) Sve su to također usluge radi kojih su korisnici ranije morali dolaziti fizički, osobno u knjižnicu, a sada više ne moraju, pa i to utječe znatno na ukupan broj posjeta korisnika knjižnicama i bibliobusima koji je u 2025. zabilježio blagi rast od 1% u odnosu na prošlu, 2024., te je iznosio 175.165 posjeta (173.191 posjet u 2024).

Ukupno je u 2025. posuđeno 246.277 jedinica građe, ili 23.459 (10,5 %) više nego 2025. kad je bilo posuđeno 222.728 jedinica. U 2025. prosječno je bilo posuđeno 13 knjiga po korisniku godišnje, što je približno jednako razini prosječne posudbe prethodnih godina, 2021.-2024., koja se kretala od 12 do 14 knjiga godišnje.

ZAPAZENI TRENDOM I KOMENTAR UČLANJENOSTI TE POSJETA

Od početka 2015. godine u Koprivničko-križevačkoj županiji po prvi put bilježimo pokrivenost svih jedinica lokalne samouprave uslugom narodnih knjižnica, bilo stacioniranih ili pokretnih. Time su stanovnici svih gradova i općina dobili mogućnost korištenja knjižnice što je donijelo i povećanje broja članova. Ostvarena 100% pokrivenost područja (svih jedinica lokalne samouprave) održana je i tijekom pandemije, te sve do danas. Sljedeći izazov nam je omogućiti dostupnost fizičkim knjižničnim uslugama – prvenstveno putem pokretnih knjižnica - u što više naselja, posebice u malim, područnim školama do kojih knjižnice ni bibliobusi za sad još ne dopiru. To će biti moguće s dodatnim bibliobusnim vozilima, odnosno kada se osnuje još jedna bibliobusna služba u Županiji i nabavi dodatni bibliobus u Koprivnici.

Besplatna članarina vrlo je važan faktor koji može potaknuti na učlanjivanje, osobito korisnike iz populacije djece i mladih koji se još školuju, studente, ali i nezaposlene, kao i umirovljenike. Knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji imaju različite uvjete upisa, odnosno plaćanja članarine za korisnike. U tri od ukupno četiri knjižnice, tj. u Koprivnici, Đurđevcu i Virju članarina je besplatna u potpunosti ili većinom, za sve ili za većinu korisnika, kao i u Bibliobusu Koprivnica. Članarina se u 2025. naplaćivala jedino u Križevcima i u Bibliobusu Križevci. Dobra je vijest da ni Bibliobus Križevci od 2026. više ne naplaćuje članarinu.

Od 2008. godine odlukom Grada Koprivnice besplatan upis u gradsku Knjižnicu i čitaonicu "Fran Galović" Koprivnica imaju svi građani Koprivnice za koje Grad Koprivnica subvencionira članarinu. Istu mogućnost Knjižnica je ponudila i susjednim općinama. Iskoristilo ju je do sada 10 općina – Drnje, Đelekovec, Gola, Hlebine, Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Legrad, Molve, Novigrad Podravski i Peteranec, a od 2026. i Rasinja. Besplatno članstvo imaju i svi učenici 1. razreda koprivničkih srednjih škola i svi brucosi, tj. polaznici 1. godine prijediplomskih studija. Od 2015. godine besplatan upis korisnicima omogućuju i knjižnice u Virju i Đurđevcu. Također članarinu još od 2004. ne plaćaju niti korisnici koprivničkog bibliobusa, a od 2026. niti korisnici križevačkog bibliobusa. U Županiji još jedino knjižnica u Križevcima i dalje naplaćuje članarinu jer su joj to važna sredstva za redovnu djelatnost, ali postignut je dogovor s gradom Križevcima da se i ta članarina postupno ukine.

Višegodišnji rad u izvanrednim, pandemijskim uvjetima i u vremenu nakon pandemije ima veliki utjecaj na ukupnu posjećenost knjižnica. Realno, prisutan je konstantan pad broja stanovnika, pa onda i potencijalnih korisnika knjižnica. Ali, došlo je i do promjena navika ljudi, kao i do promjena u načinu na koji knjižnice organiziraju svoje programe i pružaju ponudu aktivnosti i usluga korisnicima. Primjerice, prije pandemije knjižnice su češće organizirale svojevrsna "masovna" događanja, namijenjena velikim skupinama korisnika. Korisnici su prije pandemije rado dolazili na različita događanja, bez obzira kojeg su tipa bili gosti ili ponuđene aktivnosti. S početkom pandemije, prvo su ukinuti programi koji su predviđali veliki broj posjetitelja na jednom mjestu. Zatim se krenulo s organizacijom događanja namijenjenih manjem broju ljudi.

Rezultat ovih promjena je taj da korisnici i sada traže i očekuju programe koji su "taylor-made", specifični i tematski vrlo određeni, te često zanimljivi vrlo malom krugu ljudi. Takav rad i organizacija iziskuju puno više vremena i energije za pripremu i izvedbu, osoblja u knjižnicama koje će se baviti time, a u konačnici se kod bilježenja statistike može ubilježiti vrlo malo posjeta. Zadovoljstvo i ispunjena osobna očekivanja prisutnih pojedinaca ne vide se u brojčanoj statistici, ali upravo je to faktor kojeg knjižničari nastoje ispuniti i kojim se u načelu rukovode kod planiranja knjižničnih programa - osluškujući individualne potrebe svojih korisnika, nastoje prilagoditi aktivnosti i programe specifičnim interesima malih grupa, pa čak i pojedinačnih korisnika. Upravo na taj način knjižnice odgovaraju na potrebe zajednice, jer svaku zajednicu čine osobe, njeni individualni pripadnici, čije uvažavanje je temeljni princip rada suvremenih knjižnica koje teže biti i mjesta okupljanja, ali i potpore u svojim sredinama.

S obzirom na sve navedeno, u zadanim uvjetima, procjenjuje se da je u narodnim knjižnicama u Županiji, kao i u bibliobusima, približno dostignuta gornja granica učlanjenosti koju je bilo moguće doseći s postojećim kapacitetima - raspoloživom infrastrukturom knjižnica i bibliobusa te brojem zaposlenika.

Za ostvarivanje dodatnog broja članova nužna su dodatna ulaganja u kapacitete za pružanje knjižničnih usluga i to ponajprije u dodatno zapošljavanje stručnih djelatnika te u prostore i opremu.

Što se tiče pokretnih knjižnica, potrebno je osnivanje još jedne bibliobusne službe u Đurđevcu te nabava drugog vozila u Bibliobusnoj službi Koprivnica. Izgradnjom novih prostora županijske matične knjižnice u Koprivnici, uz dovršenje opremanja novog prostora za knjižnicu u Virju, riješile bi se trenutno najkritičnije točke ključne za dalji razvoj narodnih knjižnica i bibliobusa u Županiji vezane za kapacitete i prostore knjižnice.

OTVORENOST KNJIŽNICA ZA KORISNIKE U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI - komentar

Prema odredbama prethodnog Standarda, zadana otvorenost knjižnica u Županiji bila je nedovoljno ostvarena – prosječno oko 80%. Radno vrijeme trebalo je, realno, biti duže kako bi knjižnice bile što dostupnije svim kategorijama korisnika (npr. kroz cjelodnevnu otvorenost, sve radne subote u mjesecu), ali za to nije bilo dovoljno zaposlenih stručnih djelatnika.

Preporučeni broj sati otvorenosti knjižnica za korisnike u novom Standardu za narodne knjižnice iz 2021. doživio je, na žalost, vrlo lošu promjenu – tj. preporučena satnica dnevne otvorenosti knjižnice za korisnike znatno je smanjena u odnosu na prethodni Standard, što osobito pogađa knjižnice od IV. do VIII. tipa, među kojima su i sve knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji.

Uvođenjem novog Standarda, preporučena otvorenost za sve knjižnice u Županiji znatno je smanjena: u Koprivnici sa 60 na 50 sati, u Križevcima i Đurđevcu sa 60 na samo 40 sati, u Virju s 50 na 40 sati.

Naime, ranije je u Standardu postojala odredba po kojoj svaka gradska knjižnica treba raditi za korisnike najmanje 60 sati tjedno, dok je za općinske knjižnice bila predviđena satnica za rad s korisnicima od 40 do 60 sati tjedno, ovisno o tipu knjižnice (veličini općine, broju korisnika i zaposlenika knjižnice itd.). Takva odredba realno je odražavala stvarne potrebe da knjižnice, ovisno o zajednici u kojoj djeluju, budu dostupne korisnicima u što većem dijelu dana. Upravo odredba starog Standarda o propisanoj satnici otvorenosti za korisnike od 60 sati tjedno u gradskim knjižnicama i minimalno 40 u općinskim bila je glavni argument kod upućivanja zahtjeva osnivačima za zapošljavanjem dodatnog broja stručnih djelatnika u knjižnicama.

Iako je borba oko dodatnih zapošljavanja s osnivačima uvijek teška i dugotrajna, s vremenom i upornošću ipak je davala rezultate i broj zaposlenika u knjižnicama kroz godine polako je rastao, a zahvaljujući tome rasla je i otvorenost knjižnica za korisnike. Posljedično, s obzirom da su usluge bile dostupnije sve većem broju korisnika, rasla su i učlanjenja i korištenje knjižnica, javljale se potrebe za novim uslugama, i nove skupine korisnika. U interakciji knjižničara i korisnika razvijala se djelatnost i uloga knjižnica u zajednici, a sve je to bilo moguće zahvaljujući konstantnom rastu broja zaposlenika koji su omogućili provođenje novih programa i aktivnosti. Ti novi djelatnici bili su zapošljavani prvenstveno zahvaljujući odredbi o propisanoj satnici otvorenosti knjižnica za korisnike, koju osnivači najčešće jedino uvažavaju kod novog zapošljavanja, iz jednostavnog razloga što se radi o dijelu posla koji je najvidljiviji prema javnosti – radu s korisnicima.

Iako prema starom Standardu niti jedna knjižnica u Županiji nije još dosegla propisanu otvorenost, što je stoga bio stalni argument za dodatna zapošljavanja knjižničara, prema novom Standardu, propisani minimum otvorenosti 100% zadovoljavaju sve knjižnice – Koprivnica, Križevci, Đurđevac i Virje.

U stvarnosti, međutim, svih 5 dana u tjednu cjelodnevno za korisnike može raditi samo jedna knjižnica i to u Koprivnici. Ostale knjižnice rade pojedine dane u jednoj ili u drugoj smjeni, iako osobito gradske knjižnice imaju potrebe raditi tijekom cijelog dana, s obzirom, primjerice, na radno vrijeme korisnika, kao i škola i fakulteta u sva tri grada koje traje preko cijelog dana. Međutim, ni koprivnička Knjižnica nema dovoljan broj zaposlenika s obzirom na stvarne potrebe za otvorenosti, tako da npr. nije u mogućnosti raditi sve subote u mjesecu, a ne može biti otvorena niti dovoljan broj sati radnim danom, u odnosu na potrebe korisnika.

Za razliku od Koprivnice i Križevaca gdje zahvaljujući razumijevanju osnivača broj zaposlenog osoblja u knjižnicama ipak polagano raste, u Đurđevcu je sve izraženiji problem manjka osoblja u knjižnici koje je u ovoj gradskoj knjižnici, s nekadašnjih šest, od 2024. svedeno na samo tri zaposlenice.

Zbog svega navedenog, korisno bi bilo što prije izmijeniti odredbe Standarda za narodne knjižnice vezane za otvorenost knjižnica i ponovo vratiti odredbe koje će preporučivati što veću otvorenost knjižnica tijekom cijelog dana, kako bi se svi njihovi resursi što više i bolje mogli iskoristiti u svrhu poticanja čitanja i kako bi mogle ostvarivati ulogu okupljališta u zajednici za sve stanovnike, kako za članove, tako i za ostale građane.

MEĐUBIBLIOTEČNA POSUDBA

U 2025. godini u KKŽ riješen je 511 (u 2024. 531) zahtjev međubibliotečne posudbe. Županijske knjižnice u 2025. g. bilježe 290 posudbi građe od drugih knjižnica i 221 posudbu građe drugim knjižnicama.

INFORMACIJSKI UPITI

U narodnim knjižnicama i bibliobusima odgovoreno je na ukupno 52.216 fizičkih i virtualnih informacijskih upita ili 6.718 tj. 15% više nego što je zabilježeno u 2024. Porast broja upita još je veći nego 2024. u odnosu na 2023., kada je porast broja upita također bio vrlo velik i iznosio 6.326 (zabilježen je rast s 39.172 na 45.498.) Ako usporedimo još duže razdoblje, dolazimo do podatka da je u posljednjih 5-6 godina, ili od pandemije COVID-19 do danas, broj informacijskih upita porastao više od 25 puta – u godinama prije 2020., taj broj kretao se uglavnom između 1.500 i 2.000. Na ovaj izniman i kontinuiran rast broja upita utječe i sve veća virtualna dostupnost različitih usluga knjižnice i slanje zahtjeva elektroničkim putem – primjerice, putem aplikacije *mKnjiznica*. Ali, ovaj porast također ukazuje i na sve veću nesigurnost i nesnalaženje korisnika u mnoštvu informacija što je također značaj razlog za sve većim brojem informacijskih upita.

Od knjižničara korisnici traže i očekuju da im pomognu snaći se i odabrati one informacije i građu koja odgovara njihovim potrebama. Korisnici se danas u velikoj mjeri oslanjaju na pomoć i preporuke knjižničara ne samo vezano za stručno-znanstvenu građu, npr. za potrebe obrazovanja i pisanje stručnih radova, već sve više i kod odabira književnih naslova za ležerno čitanje. I tu se jasno vidi želja korisnika za individualnim pristupom, da im se knjižničari posvete svakome pojedinačno i pomognu im naći naslove koji će odgovarati njihovim vrlo individualnim interesima. Dodatno, sve je veći broj ovakvih upita u našim knjižnicama i iz razloga što je zbog premalih prostora veliki dio fondova u zatvorenim spremištima i korisnici nisu u mogućnosti sami pretraživati građu po policama, već moraju tražiti knjižničare da im pronađu i donesu tražene primjerke.

II.4. Aktivnosti narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji za korisnike

Knjižnice redovito organiziraju različita događanja i programe, za sve skupine korisnike te osmišljaju nove programe, projekte i aktivnosti usmjerene na poticanje čitanja, očuvanje i njegovanje pisane i općenito kulturne baštine. Intenzivna je suradnja s udrugama civilnog sektora, volonterima, s drugim ustanovama itd. U 2025. u Županiji održano je ukupno 1.292 knjižničnih događanja s ukupno 26.734 posjetitelja (prosječno 21 po programu). Za djecu i mlade održano je 867 programa, sa 17.772 posjeta, a za odrasle 425 programa s 8.962 posjeta.

Provodi se edukacija za korištenje knjižnica i informacijskih izvora, potiče korištenje knjižnice od najranije dobi i knjižničnih usluga u svrhu cjeloživotnog učenja, stručnog usavršavanja, u stjecanju kvalifikacija i prekvalifikacija. Također se provode programi informacijskog i informatičkog opismenjavanja, posebno za ranjive skupine, npr. osobe starije životne dobi. Knjižnice organiziraju aktivnosti i programe namijenjene kvalitetnom provođenju slobodnog vremena pojedinaca i obitelji, provode STEM aktivnosti, programe usmjerene upoznavanju suvremenih tehnologija i alata, primjerice, 3D printera, AI alata, robotike i sl.

II.5. Djelatnici u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije

U 4 narodne knjižnice i 2 bibliobusa u 2025. bilo je zaposleno ukupno **35 stručnih knjižničnih djelatnika: 19 u Koprivnici, 11 u Križevcima, 3 u Đurđevcu i 2 u Virju**. Ukupno u knjižnicama rade **42 djelatnika**. Iako knjižnice u parametrima prostora, opreme, fondova, u automatizaciji, programima, online uslugama i sl. bilježe znatne pomake zadnjih 15-20 godina, kod kadrovskog ekipiranja situacija nije jednako zadovoljavajuća. **Što se tiče broja stručnoga osoblja, knjižnice ne prate minimum Standarda** te je najveći problem praktično svih knjižnica upravo manjak djelatnika. U nijednoj knjižnici **nema djelatnika koji bi se bavili digitalizacijom građe**.

Osnivači vrlo rijetko odobravaju nova zapošljavanja, pa mlađi zaposlenici dolaze u knjižnice gotovo isključivo samo na upražnjena radna mjesta - s kojih su zaposlenici otišli u mirovinu, ili odselili i slično. Istovremeno je u stalnom porastu broj korisnika i korištenja knjižnica, programa i aktivnosti. U knjižnicama stalno rastu knjižnični fondovi, pojavljuju se nove vrste građe, a raste i broj i vrste usluga te se mijenjaju potrebe korisnika koje uz to postaju sve složenije te bi za sve to trebao i veći broj djelatnika.

Kad se osim broja stanovnika uzmu u obzir i ostali obavezni parametri, npr. broj odjela i službi, korisnika, radnih smjena i satnica otvorenosti knjižnice, broj etaža, vrste i količina usluga koje pruža itd. **ostvarenost Standarda (čl. 27.) potrebnog broja stručnih zaposlenika na razini Županije prosječno je cca 70%**,

Npr., koprivnička knjižnica po svim navedenim odredbama ispunjava Standard s oko 72% jer ima 19 stručnih zaposlenika, od ukupno 25, dok bi prema Standardu, kao matična knjižnica, trebala imati 30 stručnih djelatnika, a ukupno njih 36: nedostaju zaposlenici u neposrednom radu s korisnicima kako bi se otvorenost za korisnike mogla povećati na sve subote, kao i tijekom radnog dana; nedostaju stručnjaci za rad s djecom do 14 godina, za rad sa zavičajnom zbirkom, PR stručnjak ... Slično je i s ostalim knjižnicama.

Od knjižnica se očekuje da rade tijekom cijelog dana, te subotama, da se na informacijske upite odgovara brzo i kvalitetno, da građa bude nabavljena u što kraćem roku, da bude brzo i efikasno obrađena i dostupna, da online baze budu točne i ažurne, da se građa redovito digitalizira, da knjižnice u svojim programima uvažavaju interese i potrebe najrazličitijih grupacija korisnika itd. Ali, porasle **zahtjeve korisnika i javnosti ne prati adekvatan porast broja djelatnika**, koji bi mogli u adekvatnom vremenu i na odgovarajući način, profesionalno i stručno, pružati sve potrebne usluge korisnicima, a uz to i kvalitetno obavljati sve druge stručne poslove u knjižnicama, te provoditi maksimalno angažiranu kulturnu i javnu djelatnost.

STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA

U 2025. velika je pažnja posvećivana stručnom usavršavanju u svim knjižnicama. Na razini Županije usavršavalo se ukupno 35 knjižničara i to ukupno **1.051 sat**. Na razini Županije, izdvojena sredstva za stručno usavršavanje iznosila su 0,72% ukupnog proračuna za knjižnice. Ipak, samo jedna knjižnica - i to matična knjižnica u Koprivnici - izdvađa propisanih 1% proračuna za stručno usavršavanje svojih djelatnika, dok su ostale knjižnice ispod 1%.

U 4 županijske narodne knjižnice, od ukupno 35 zaposlenika knjižničarske struke, na kraju 2025. jedna je bila knjižničarska savjetnica te 8 viših knjižničara, a troje kolega steklo je zvanja viših knjižničarskih tehničara. To znači da **čak 12 djelatnika ili 34% (više od trećine!) svih stručnih zaposlenika ima stečena viša zvanja**, što je nedvojbeni pokazatelj visoke razine profesionalizma i izvrsnosti stručnog rada knjižnica u Županiji.

II.6. Proračun i troškovi narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji

Ukupni rashodi za poslovanje narodnih knjižnica i bibliobusa u Koprivničko-križevačkoj županiji u 2025. iznosili su =1.869.400 eura, što je na razini prošle godine. Za nabavu je utrošeno ukupno =252.887 eura ili 13,5% ukupnih rashoda. Od ukupnih proračunskih sredstava koja su iznosila =1.837.639 eura, **75% sredstava za knjižnice osigurali su osnivači knjižnica**. Drugi najveći proračunski financijer knjižnica je Ministarstvo kulture i medija, koje sudjeluje sa 16%. Županija iz svog proračuna sufinancira 5% proračunskih prihoda, dok je preostalih 4% iz ostalih proračunskih izvora (sudjelovanje općina u financiranju bibliobusa i sl.)

Trošak poslovanja knjižnica i bibliobusa na razini Županije iznosio je u 2025. prosječno =102,00 eura po aktivnom korisniku. Na nivou cijele Hrvatske, godišnji trošak prosječno po aktivnom korisniku iznosi =164,00 €

Znači, za manje uloženog novca po aktivnom korisniku, u KKŽ ostvarena je knjižnična usluga za veći postotak stanovnika područja nego gledano na razini cijele Hrvatske – jer je na razini Hrvatske u knjižnice u članjen svaki 8., a na razini KKŽ svaki 5. stanovnik. Možemo pretpostaviti da je razlog tome usluga pokretnih knjižnica koje posluju uz znatno manje troškove od stacioniranih knjižnica, a pokrivaju velika područja te omogućuju korištenje usluge za veliki broj stanovnika kojima one inače ne bi bile dostupne.

Što se tiče nabave građe, u narodnim knjižnicama KKŽ utrošeno je u 2025. =252.887 eura što je čak 54.000 eura više nego u 2024. kad su sredstva za nabavu iznosila =198.209 eura. Daleko najviše sredstava izdvaja Ministarstvo kulture i medija RH i to 78%. Osnivači su za nabavu knjižnične građe izdvojili 15%, a same knjižnice iz vlastitih sredstava i ostalih izvora 4%. Preostalih 3% sufinancira Županija.

Zaključak - 30. godina rada Županijske matične razvojne službe za knjižnice u KKŽ

U razdoblju 2025./26. godine navršava se 30 godina djelovanja Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica kao matične županijske knjižnice, koja je od 1995./96. nadležna za stručnu podršku narodnim i školskim knjižnicama u Županiji u razvoju i unaprijeđivanju djelatnosti.

U tri desetljeća sustavnog rada na izgradnji županijske knjižnične mreže, uz podršku gradova i općina kao osnivača knjižnica, Ministarstva kulture i medija te Koprivničko-križevačke županije, koja već gotovo 20 godina većinski financira pokretne knjižnice, ostvaren je od 2015. stopostotni obuhvat svih gradova i općina u Županiji uslugama narodnih knjižnica ili bibliobusa.

U knjižničnoj mreži važnu ulogu imaju i školske knjižnice, njih ukupno 35, u kojima stručni suradnici školski knjižničari sustavno provode suvremenu knjižničnu i odgojno-obrazovnu djelatnost u svrhu njegovanja ljubavi i vještine čitanja od najranije dobi.

Narodne knjižnice i bibliobusi u Koprivničko-križevačkoj županiji usmjereni su na pružanje usluga cjelokupnom stanovništvu Županije - obuhvaćaju 100% područja, tj. knjižnične usluge dostupne su stanovništvu u svim jedinicama lokalne uprave, u svim gradovima i općinama. To je moguće uz predani rad svih zaposlenika četiri narodne knjižnice, te zahvaljujući radu dvije bibliobusne službe, koje knjižničnom uslugom pokrivaju 21 općinu bez općinskih knjižnica.

Po ostvarenim rezultatima narodne knjižnice Koprivničko-križevačke županije predstavljaju jedan od najuspješnijih organiziranih sustava koji djeluju na županijskoj razini u KKŽ. U narodne knjižnice i bibliobuse u članjeno je 18% stanovništva Županije ili svaki 5. stanovnik Županije, uz izdvajanje od prosječno =102,00 eura godišnje po aktivnom korisniku. Za usporedbu, na razini Hrvatske, ukupno je u narodne knjižnice u 2025. bilo u članjeno 489.334 aktivnih korisnika ili 12,6% stanovništva, tj. svaki 8. građanin Hrvatske bio je član neke od knjižnica ili bibliobusa. Trošak po aktivnom korisniku na razini Hrvatske u 2025. bio je 164 eura.

Knjižnice i bibliobusi u Županiji društvena su i komunikacijska središta svojih zajednica, otvorene i svima namijenjene kulturno-obrazovne ustanove koje građani rado koriste u svrhu učenja i provođenja slobodnog vremena, za sastajanje i druženje, za razmjenu ideja i vlastitih znanja i vještina, a osobito su usmjerene poticanju čitanja kao temeljne vještine za život u suvremenom svijetu.

Sve županijske narodne knjižnice i bibliobusi nastoje u pružanju usluga uvoditi i koristiti kvalitetne, inovativne i kreativne metode i modele rada, primjerene svim skupinama građana, djeci i odraslima. Prilagođavaju se društvenim i tehnološkim promjenama, provode angažirani odgojno - obrazovni rad te kulturnu i javnu djelatnost. Pri tome njeguju lokalnu, regionalnu, nacionalnu i međunarodnu suradnju, te zajedno s brojnim partnerima i suradnicima provode i pružaju usluge i programe u skladu sa svjetskim trendovima.

Narodne knjižnice i njihovi zaposlenici kontinuirano se prilagođavaju promjenama u okruženju koje utječu na njihovo poslovanje, stručno se usavršavaju u zemlji i inozemstvu, koristeći i sredstva iz EU fondova, te preuzimaju nove društvene uloge u kulturi, informiranju, obrazovanju i potpori društvenom uključivanju.

Daljnji razvoj narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji ovisi o ulaganjima u kapacitete knjižnice – u infrastrukturu tj. prostore i opremu knjižnica i bibliobusa, a pogotovo u stručne zaposlenike kojih nema dovoljno u odnosu na važeće propise, ali i na aktualne i stalno rastuće potrebe svih sadašnjih i potencijalnih korisnika knjižnica, a uz to su zaposlenici narodnih knjižnica i dalje nedovoljno plaćeni, s obzirom na visoku razinu stručnosti koja se od njih očekuje, kao i na sve poslove koje obavljaju.

Ravnatelj
Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica
Karlo Galinec, dipl. oec

Voditeljica

Županijske matične razvojne službe
Jana Vugrinec, prof., knjižničarska savjetnica

